УДК 94(477):070.481
DOI https://doi.org/10.32782/2663-5984.2026/2.29

Чумаковська А. Ю.
https://orcid.org/0009-0007-3762-2240
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

СТАНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОГО ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ТАБОРОВОЇ ПРЕСИ ПОВОЄННОЇ НІМЕЧЧИНИ: РОЛЬ РОМАНА РАХМАННОГО (ОЛІЙНИКА) (1946–1947 РР.)

У статті досліджено участь Романа Рахманного (Олійника) у створенні та діяльності Національно-демократичного об'єднання українських журналістів (НДОУЖ) у 1946–1947 рр. Розглянуто передумови виникнення організації в контексті розвитку української таборової преси у повоєнній Німеччині, професійної самоорганізації журналістів та політичної диференціації еміграційного середовища. З'ясовано, що поява НДОУЖ була зумовлена не лише потребою професійного об'єднання журналістів, а й розходженнями щодо принципів організації та суспільно-політичної ролі преси. Проаналізовано діяльність Романа Рахманного як секретаря НДОУЖ, його участь в організаційній роботі та формуванні програмних засад об'єднання. Показано, що діяльність НДОУЖ охоплювала не лише захист професійних інтересів журналістів, а й підтримку молодих кадрів та розвиток організаційної взаємодії в українському пресовому середовищі. Аналіз доповіді «Перед обличчям наших великих завдань» засвідчив, що Рахманний розглядав журналістику як активний чинник формування громадської думки, політичної свідомості та державницького дискурсу, а професіоналізм журналіста поєднував з ідейністю та відповідальністю. Окремо простежено полеміку між НДОУЖ і Союзом українських журналістів (СУЖ), яка відображала відмінності у розумінні принципів професійного об'єднання та політичної ролі преси. Ретроспективне осмислення цих подій Рахманним у 1983 р. засвідчило більш диференційовану оцінку організаційного розмежування та визнання значення обох професійних структур у збереженні вільної української преси. Доведено, що діяльність НДОУЖ і Р. Рахманного була важливою складовою розвитку української журналістики повоєнної еміграції та відображала прагнення поєднати професійне об'єднання журналістів із осмисленням ролі преси в суспільному й політичному житті української спільноти. Попри нетривалий період активної діяльності, НДОУЖ стало помітним етапом в організаційному розвитку української таборової преси та професійного об'єднання її працівників.

Ключові слова: *Р. Рахманний, НДОУЖ, СУЖ, СУДП, українська еміграція, українська таборова преса.*

Постановка проблеми. Після Другої світової війни в таборах переміщених осіб у Німеччині постала потреба у професійній самоорганізації працівників української преси. Однак спроби їх об'єднання супроводжувалися ідеологічними та організаційними розбіжностями, зокрема щодо суспільно-політичної ролі журналістики. Це спричинило поступове розмежування між прихильниками різних моделей фахового об'єднання та стало одним із чинників створення у 1946 р. НДОУЖ.

Важливу роль у становленні цієї організації відіграв Р. Рахманний, який обіймав посаду секретаря та брав участь у її організаційній і програмній роботі. Аналіз його діяльності дає змогу простежити взаємозв'язок між професійним об'єднанням працівників пресового середовища та осмисленням ролі журналістики в умовах бездержавності.

Незважаючи на наявність досліджень української таборової періодики, передумови створення НДОУЖ, характер дискусій щодо засад професійного об'єднання та внесок Р. Рахманного в становлення і діяльність організації потребують подальшого уточнення.

© Чумаковська А. Ю., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історія української преси має значну історіографічну традицію. Однією з ранніх спроб систематизації матеріалів з історії повоєнної української таборової преси стало видання «До історії української еміграційної преси 1945–1948» [3]. У ньому зібрано свідчення про діяльність української преси в Німеччині й Австрії, зокрема доповіді про її стан, матеріали пресових конференцій, з'їздів і нарад, а також документи та інформаційні матеріали Відділу інформації Центрального представництва української еміграції (ЦПУЕ). Загальний контекст її розвитку представлено у працях Ю. Тернопільського «Українська преса з перспективи 150-ліття» [16] та А. Животка «Історія української преси» [5]. У цих дослідженнях преса розглядається як важлива складова громадського, політичного й культурного життя українства, що створює загальне підґрунтя для вивчення окремих періодів та напрямів її розвитку.

Окремий напрям досліджень становлять праці, присвячені не лише розвитку української преси, а й формуванню журналістського середовища та діяльності професійних об'єднань журналістів. У статті Р. Ільницького «Українська преса таборової доби» висвітлено становлення, правове, матеріальне й технічне становище преси та професійне гуртування українських журналістів у Німеччині [8]. Автор простежив створення журналістських об'єднань від першого з'їзду у Швайнфурті до формування СУЖ і НДОУЖ, пов'язуючи їх розвиток із політичним розмежуванням української еміграції. Водночас праця має переважно узагальнюючий характер і не реконструює внутрішню діяльність НДОУЖ, його програмні дискусії та діяльність окремих членів.

Ширшим за охопленням є дослідження В. Маруняка «Українська еміграція в Німеччині і Австрії по другій світовій війні. Т. 1. Роки 1945–1951» [10]. В окремому розділі «Журналістичні організації» автор розглянув формування професійного середовища українських журналістів, діяльність СУЖ, НДОУЖ та інших пресових структур. Журналістські об'єднання постають тут як окремий елемент організації українського еміграційного життя. Проте увагу зосереджено передусім на організаційних формах, складі, керівництві та функціях об'єднань, а не на їхніх програмних засадах і діяльності окремих діячів.

Новий етап досліджень пов'язаний із монографією М. Присяжного «Преса української еміграції в Німеччині: становлення, розвиток, тематична політика (1945–1953)» [12]. Автор окремо розглянув професійні організації журналістів та їхній вплив на розвиток еміграційної преси.

Систематизацію історії української таборової преси здійснили Н. та О. Сидоренки у праці «Журналістська «планета Ді-Пі»: Українська преса у таборах військовополонених, переміщених осіб і біженців у Європі після ІІ Світової війни, 1945–1950» [15]. Автори розглянули масив видань, умови їх функціонування та формування професійного журналістського середовища. Діяльність СУЖ і НДОУЖ представлена як частина загального процесу організації української преси Ді-Пі.

Отже, історіографія висвітлює розвиток української преси повоєнної еміграції та діяльність журналістських об'єднань, проте НДОУЖ і внесок Романа Рахманного не стали предметом окремого комплексного дослідження.

Постановка завдання. Проаналізувати процес створення та діяльність НДОУЖ у повоєнній Німеччині, визначити причини його виникнення в контексті розвитку української еміграційної преси та з'ясувати роль Романа Рахманного у формуванні програмних засад цієї організації.

Виклад основного матеріалу. У повоєнних умовах українська преса в західних окупаційних зонах Німеччини швидко розвивалася, охоплюючи значну кількість видань у таборах переміщених осіб. Вона забезпечувала інформаційні та комунікаційні потреби українського населення, а також ставала одним із осередків громадського життя еміграції. Журналістська праця при цьому відбувалася в умовах юридичної невизначеності, матеріального дефіциту та адміністративного тиску. За спогадами Р. Ільницького, протягом певного часу Ді-Пі-преса перебувала «поза законом», не маючи чіткого юридичного статусу ані в системі військової адміністрації союзників, ані у взаєминах з УНРРА [8, с. 63]. Дефіцит технічних засобів, шрифтів і паперу позначався на періодичності та тиражах видань, матеріали інколи доводилося купувати на «чорному ринку». Додатковою проблемою був адміністративний і цензурний тиск місцевих комендантів [8, с. 67–68].

За таких обставин прагнення журналістів створити фахову спілку стало закономірною формою професійної самоорганізації та захисту їхніх інтересів. Першою такою спробою можна вважати з'їзд, що відбувся 2–4 березня 1946 р. у Швайнфурті (Баварія) за ініціативою Геннадія Которовича. Хоча він мав неофіційний, товариський характер, саме під час цього зібрання було започатковано ідею об'єднання українських

журналістів на професійній основі [8, с. 70–71]. Із цього середовища невдовзі у Реґенсбурзі постав Союз української демократичної преси (СУДП), який об'єднував журналістів, згуртованих навколо тижневиків «Наше життя», «Українські Вісті», «Слово» та «Неділя» [10, с. 206].

У червні 1946 р. в Ульмі було створено СУЖ, а за її участю 2–3 червня відбувся перший загальноемігpаційний з'їзд українських журналістів. Його скликання стало можливим завдяки організаційному апарату та зв'язкам, у співпраці з яким діяв інформаційний відділ ЦПУЕ на чолі з Юліяном Реваєм [8, с. 71]. У з'їзді взяли участь 95 осіб, що свідчило про значне розширення кола професійних контактів та прагнення до організаційного об'єднання українських журналістів [10, с. 206–207]. Ініціатори зібрання декларували аполітичність, тобто прагнення об'єднати працівників преси незалежно від партійної належності. Між тим, як зазначає М. Присяжний, ця аполітичність не була повністю нейтральною щодо політичного поля: керівництво СУЖ, зокрема голова Степан Баран, співпрацювало з ЦПУЕ та підтримувало платформу Державного Центру УНР [12, с. 15].

Характерним проявом цієї орієнтації стала ситуація на установчому з'їзді СУЖ, де більшість делегатів підтримала пропозицію надіслати вітальну телеграму президентові УНР в екзилі Андрієві Лівицькому як «репрезентантові законної української влади» та відкинула пропозицію привітати також о. Івана Гриньоха, одного з провідних діячів Закордонного представництва Української головної визвольної ради (ЗП УГВР) [8, с. 71]. Професійна дискусія таким чином набула політичних контурів, а питання про статус спілки фактично перетворилося на питання про те, яку політичну традицію вона визнає репрезентативною для українського еміграційного середовища. Для частини представників преси така позиція керівництва СУЖ була неприйнятною.

Процес консолідації журналістів, опозиційних до СУЖ, розпочався навесні 1946 р. За офіційним «Комунікатом», 30 травня 1946 р. в Мюнхені відбулися ширші «Інформаційні сходини українських журналістів», де ухвалено рішення про створення нової організації «на національно-державній демократичній основі» [7, с. 3]. Завершенням цього процесу став перший з'їзд українських журналістів національно-демократичного спрямування, що відбувся 28 серпня 1946 р. в Мюнхені. На ньому було засновано НДОУЖ. З'їзд обрав семичленну управу: її очолив редактор «Української трибуни» Зенон Пеленський, а секретарем став Р. Рахманний, який уже мав авторитет як редактор тижневика «Час» [7, с. 3]. Серед основних напрямів діяльності НДОУЖ визначалися: 1) розвиток української журналістики на програмово-ідеологічному ґрунті та активне проведення журналістської праці на користь української національної ідеї; 2) відстоювання засад українського націоналізму, але без партійно-політичної заангажованості; 3) об'єднання українських журналістів на професійних засадах; 4) захист свободи преси та недопущення використання журналістики як інструменту політичних або особистих інтересів; 5) організація з'їздів і зборів українських журналістів, обмін професійним досвідом та підтримка організаційної єдності; 6) підтримка української преси й журналістів в еміграції та надання допомоги редакціям і видавничим установам; 7) встановлення професійних контактів із міжнародними журналістськими організаціями та участь у відповідних конференціях; 8) сприяння розширенню мережі кореспондентів, інформаторів і представників української преси в різних країнах; 9) збереження відповідних матеріалів і документів, що стосувалися діяльності української журналістики та національно-визвольного руху [15, с. 2].

Створення НДОУЖ спричинило гостру реакцію керівництва СУЖ. Упродовж осені 1946 р. та 1947 р. протистояння між двома організаціями стало одним із проявів внутрішньополітичної конкуренції в українській еміграції. Центральним питанням полеміки була аполітичність преси. Керівництво СУЖ виходило з того, що професійна спілка має стояти осторонь партійних суперечок і об'єднувати працівників преси на фаховій основі.

У подальшій дискусії порушувалися не лише організаційні та політичні питання, а й проблеми професійного рівня преси та відповідальності редактора. Голова СУЖ С. Баран у статті «Журналісти і громадянство» звертав увагу на недостатню фахову підготовку частини редакторів, яких характеризував як «з малими винятками самоуки і практики» [2, с. 1–2]. Водночас його критика стосувалася і використання преси для особистих або вузькопартійних цілей: появу великої кількості амбітних «директорів» він пов'язував із прагненням використовувати газети для реалізації власних або групових інтересів [2, с. 1–2].

Окремої гостроти конфлікт набув у зв'язку з випадками втручання в діяльність окремих таборових видань. У статті «В обороні свободи преси» С. Баран писав про «загарбання часописів» та насильне або підступне усування небажаних для

певних гуртків українських видань із таборового середовища; одним із приводів для цієї дискусії став конфлікт довкола «Нашого Життя» в Авґсбурзі. СУЖ разом із ЦПУЕ розцінювали такі дії як недемократичний тиск на пресу, що могло дискредитувати українську еміграцію перед західним демократичним середовищем [1, с. 1–2].

До осені 1946 р. НДОУЖ об'єднало 87 дійсних членів. Із середовищем організації були пов'язані такі часописи, як «Українська Трибуна» (Мюнхен), «Час» (Фюрт), «Українське Слово» (Регенсбург), «Українська Думка» (Авґсбурґ), «Наша Пошта» (Гайденав), «Сьогодні», «Літопис Політв'язня», а також видання поза Німеччиною – «Вісті» (Бельгія), «Українець» (Франція) та «Наш Клич» (Лондон) [11, с. 4].

25 жовтня 1946 р. у Мюнхені відбувся другий загальний з'їзд НДОУЖ. Він розглянув низку організаційних питань, зокрема статут організації, визначення умов членства та зв'язків із закордонними журналістами, а також заслухав два реферати – голови управи З. Пеленського та секретаря НДОУЖ Р. Рахманного. У ширшій доповіді З. Пеленський розглянув напрями розвитку української визвольної національної думки на тлі міжнародної політичної ситуації та окреслив відмінності між двома політичними таборами української еміграції, що концентрувалися навколо УГВР і КУК. При цьому НДОУЖ підтвердило свою беззастережну орієнтацію на ідеологічну платформу УГВР [4, с. 3].

У резолюціях другого загального з'їзду НДОУЖ було конкретизовано політичні та організаційні засади діяльності об'єднання. Учасники з'їзду заявили про готовність працювати на платформі здійснення ідеалів «Воля і Людина», водночас засудивши партійну нетерпимість, прояви диктатури та монопартійної виключності в українському пресовому, політичному й громадському житті. В організаційній резолюції НДОУЖ визначалося як програмово-ідеологічна журналістична організація, головним завданням якої було плекання й розвиток української національно-державної ідеї на демократичних засадах, підвищення рівня публіцистичної праці та розвиток програмово-ідеологічного і світоглядового життя. Окремо з'їзд наголосив на необхідності створення єдиної аполітичної станової організації українських журналістів на суто професійних засадах та звернувся до ЦПУЕ із закликом скликати загальні збори СУЖ, залучити до неї всіх українських журналістів, згуртованих у програмово-ідеологічних об'єднаннях або працюючих поодинці, та надати спілці загальнонаціонального характеру [6, с. 3].

Окремої уваги потребує доповідь секретаря НДОУЖ Р. Рахманного «Перед обличчям наших великих завдань», оскільки саме в ній найповніше сформульовано концептуальні засади діяльності організації та її бачення суспільної ролі української преси.

У своїй доповіді Рахманний пов'язував становище української політичної думки з наслідками Другої світової війни та змінами повоєнного політичного життя. Він наголошував, що завершення війни не усунуло більшовицької системи, а тому українська політична думка опинилася перед новими завданнями. У цьому контексті Рахманний критично оцінював довоєнні партійні структури, вважаючи, що їхні попередні підходи вже не відповідали новим умовам українського політичного життя [11, с. 4].

Рахманний вбачав значення української преси не лише з передаванням інформації, а передусім із діяльністю самих журналістів, від яких залежало формування громадської думки. Він називав працівників редакцій «збирачами громадської прилюдної опінії» та її «формувачами», тим самим підкреслюючи їхню відповідальність за напрям і зміст суспільної думки [11, с. 4].

Відповідно, Рахманний заперечував вузьке розуміння журналістської професії. Для нього українському журналістові необхідні були не лише професійні навички, а й загальна підготовка, ідейність, любов до своєї справи та почуття відповідальності. Він наголошував на потребі професійної організації, яка могла б об'єднувати журналістів незалежно від їхньої партійної належності та водночас сприяти підвищенню рівня української журналістики [11, с. 4].

Цей аспект доповіді близький до оцінки М. Присяжного, який характеризує журналістику як важливий чинник формування громадської думки та вироблення визвольних концепцій [12]. Водночас у Рахманного професійність журналіста не відокремлювалась від його суспільної відповідальності: високий фаховий рівень, на його думку, мав поєднуватися з усвідомленням значення журналістської праці для українського громадського життя [11, с. 4].

Рахманний розглядав еміграційне журналістське середовище як простір, у якому має продовжуватися осмислення українських політичних завдань та вироблення відповідних поглядів. З огляду на це він наголошував на необхідності розвивати на Заході організовані форми

українського суспільного життя та підтримувати зв'язок із політичними процесами на українських землях [11, с. 4].

Діяльність Р. Рахманного на посаді секретаря НДОУЖ не обмежувалася організаційною роботою. Важливим напрямом його діяльності була участь у реалізації стипендіальної ініціативи НДОУЖ. Для матеріальної підтримки молодих українських журналістів було створено Куратерію «Стипендійного фонду НДОУЖ ім. Й. Позичанюка та Ю. Липи». Рахманний брав участь у розгляді подань на отримання стипендій у співпраці з Комісією допомоги українському студентству [9, с. 7].

Однак, попри здійснені ініціативи та намагання розгорнути діяльність у різних напрямах, НДОУЖ не вдалося перейти до стабільної та системної роботи. За реконструкцією М. Присяжного, після 1948 р. організація лише епізодично нагадувала про своє існування і вже не відігравала помітної ролі у пресовому житті повоєнної Німеччини [12, с. 28].

Пізніша доля її керівників також впливала на організаційну стабільність. У матеріалах тодішньої преси зафіксовано зміни у складі керівництва та подальше переміщення діячів еміграції. Унаслідок цього НДОУЖ втратило можливість підтримувати постійну діяльність у попередньому форматі, а з переходом еміграції до нових країн проживання організаційне життя в Німеччині поступово згорталося.

У 1983 р., оцінюючи повоєнний період ретроспективно, Рахманний уже не трактував історію НДОУЖ і СУЖ як просту боротьбу двох взаємовиключних моделей. У доповіді «Три етапи вільної української преси» він визнав значення діяльності обох організацій у тяжкий час і пов'язав їхній спільний результат зі збереженням української преси та свободи слова в повоєнній Європі [13, с. 137–139]. Ця пізніша оцінка дає підстави бачити історію НДОУЖ не лише крізь призму тогочасних організаційних суперечностей, а й у ширшому контексті збереження та розвитку української преси в еміграції.

Висновки. Проведений аналіз показує, що створення НДОУЖ стало закономірним наслідком розвитку українського журналістського середовища в повоєнній Німеччині. Складні умови функціонування преси, професійні потреби журналістів та внутрішня полеміка щодо засад її діяльності зумовили появу ще однієї організації, яка прагнула представляти окремий напрям українського журналістського середовища.

НДОУЖ сформувалося як професійне об'єднання журналістів на національно-державницькій основі та стало одним із проявів диференціації української еміграційної преси. Його діяльність була пов'язана не лише з організацією професійного життя журналістів, а й із визначенням ролі преси у формуванні громадської та політичної думки.

Важливе місце в діяльності НДОУЖ посідав Р. Рахманний, який поєднував організаційну роботу із формуванням програмних засад журналістики. У його трактуванні преса мала не лише інформувати, а й брати участь у збереженні та розвитку українського державницького мислення.

Отже, поява НДОУЖ відображала ширші процеси розвитку української еміграційної преси, у якій професійна самоорганізація тісно переплталася з питаннями політичної орієнтації, суспільної ролі журналістики та збереження української державницької ідентичності. Хоча активний період діяльності організації був нетривалим, її досвід є важливою складовою історії української преси повоєнної доби.

Перспективним є окреме дослідження історії інших українських журналістських організацій повоєнного періоду, їхнього організаційного устрою, програмних засад, складу, взаємовідносин та впливу на розвиток еміграційної преси. Такий підхід дасть змогу виявити спільні й відмінні моделі професійної та політичної самоорганізації журналістів, простежити процеси диференціації українського журналістського середовища та краще зрозуміти взаємозв'язок між розвитком преси й політичним життям української еміграції.

Інформація про використання штучного інтелекту. Під час підготовки статті інструменти штучного інтелекту використовувалися виключно для мовного редагування, перевірки граматики, перекладу або інших допоміжних завдань, без використання згенерованих ними об'єктів як результатів академічної діяльності.

Список літератури:

1. Баран С. В обороні свободи преси. Християнський шлях. 1946. 27 жовт. Ч. 40. С. 1–2.
2. Баран С. Журналісти і громадянство. Християнський шлях. 1946. 1 верес. Ч. 32. С. 1–3.
3. До історії української еміграційної преси 1945–1948. Франкфурт, 1948. УЦДК–ЦПУЄ, Відділ інформації. 54 с.
4. Другий Загальний З'їзд НДОУЖ. Час. 1946. 3 листоп. Ч. 43 (57). С. 3.

5. Животко А. Історія української преси. Мюнхен : Український технічно-господарський інститут, 1989–1990. 334 с.
6. З резолюцій Другого Загального З'їзду НДОУЖ. Українська трибуна. 1946. 1 листоп. С. 2.
7. Заснування Національно-Демократичного Об'єднання Українських Журналістів. Комунікат. Час. 1946. 7 верес. Ч. 35 (49). С. 3.
8. Ільницький Р. Українська преса таборової доби. Сучасність. Мюнхен. 1984. № 5. С. 60–81.
9. Комунікат КоДУС-у та Упр. НДОУЖ. Час. 1947. 2 лют. Ч. 5. С. 7.
10. Маруняк В. Українська еміграція в Німеччині і Австрії по другій світовій війні. Т. 1. Роки 1945–1951. Мюнхен : Академічне видавництво д-ра Петра Белея, 1985. 405 с.
11. Олійник Р. Перед обличчям наших великих завдань (Доповідь Секретаря НДОУЖ на II Загальному З'їзді). Українська трибуна. 1946. 14 листоп. Ч. 15. С. 4.
12. Присяжний М. Преса української еміграції в Німеччині: становлення, розвиток, тематична політика (1945–1953). Львів : Львівський національний університет ім. Івана Франка, 2000. 220 с.
13. Рахманний Р. Три етапи вільної української преси (Доповідь на зустрічі з громадськістю з нагоди 25-тиріччя СУЖК у Торонті, 24 квітня 1983 р.). Україна атомного віку: есеї і статті, 1945–1986. Т. 1 / ред. і вступ. ст. Н. Олійник. Канада : Видавництво «Гомін України», 1987. С. 137–138.
14. Резолюції З'їзду НДОУЖ в організаційних справах. Українська трибуна. 1946. 8 верес. С. 2.
15. Сидоренко Н., Сидоренко О. Журналістська «планета Ді-Пі»: українська преса у таборах військовополонених, переміщених осіб і біженців у Європі після II Світової війни (1945–1950) : монографія. Київ : Центр інновацій та розвитку, 2000. 176 с.
16. Тернопільський Ю. Л. Українська преса з перспективи 150-ліття. Джерзі-Сіті : Вид-во М. П. Коць, 1974. 175 с.

Chumakovska A. Yu. THE FORMATION OF THE NATIONAL-DEMOCRATIC ASSOCIATION OF UKRAINIAN JOURNALISTS IN THE CONTEXT OF THE DEVELOPMENT OF THE UKRAINIAN DP PRESS IN POSTWAR GERMANY: THE ROLE OF ROMAN RAKHMANNY (OLIINYK) (1946–1947)

The article examines the involvement of Roman Rakhmanny (Oliynyk) in the establishment and activities of the National-Democratic Association of Ukrainian Journalists (NDOUJ) in 1946–1947. It explores the prerequisites for the organization's emergence in the context of the development of the Ukrainian displaced persons (DP) press in postwar Germany, the professional self-organization of journalists, and the political differentiation of the Ukrainian émigré community. The study demonstrates that the emergence of the NDOUJ was driven not only by the need for a professional association of journalists but also by differences concerning the principles of professional organization and the social and political role of the press. Particular attention is paid to Roman Rakhmanny's activities as secretary of the NDOUJ, his involvement in organizational work, and his contribution to shaping the association's programmatic principles. The article shows that the activities of the NDOUJ extended beyond the protection of journalists' professional interests to include support for younger professionals and the development of organizational cooperation within the Ukrainian press community. An analysis of Rakhmanny's address, «Facing Our Great Tasks», demonstrates that he regarded journalism as an active force in shaping public opinion, political consciousness, and state-building discourse, while associating journalistic professionalism with ideological commitment and responsibility. Particular attention is also given to the polemics between the NDOUJ and the Union of Ukrainian Journalists (SUZh), which reflected differences in their understanding of the principles of professional organization and the political role of the press. Rakhmanny's retrospective assessment of these events in 1983 reveals a more nuanced understanding of the organizational division and acknowledges the importance of both professional structures in preserving a free Ukrainian press. The article argues that the activities of the NDOUJ and Roman Rakhmanny constituted an important component of the development of Ukrainian journalism in the postwar émigré community and reflected an effort to combine the professional organization of journalists with a broader understanding of the role of the press in the social and political life of the Ukrainian community. Despite its relatively brief period of active operation, the NDOUJ represented a significant stage in the organizational development of the Ukrainian DP press and in the professional association of its practitioners.

Keywords: *Roman Rakhmanny, NDOUJ, SUZh, SUDP, Ukrainian emigration, Ukrainian DP press.*

Дата першого надходження статті до видання: 21.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 08.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.10.2026